

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT / JAARGANG 46 / 4 DECEMBER 2025 / Nr 13

Onderzoekers en burgers vinden elkaar boven een frietje mét

Horloges die je hartslag of slaapkwaliteit meten? "Je kunt ook te veel weten", klinkt het eensgezind

P. 5

Tachtig studenten na tien jaar: is het University College Venlo wel levensvatbaar?

"Het is een belangrijk radertje in het geheel. Voor de universiteit is het heel belangrijk om in dat gebied aanwezig te zijn"

P. 7-8

Dit is de laatste papieren Observant van 2025. Blijf ons de komende weken online volgen, via observantonline.nl, sociale media en de nieuwsbrief

Illustratie: Freepik

www.observantonline.nl

[observant-um](https://www.linkedin.com/company/observant-um)

[observant_um](https://www.instagram.com/observant_um)

[@observant-um.bsky.social](https://bsky.app/profile/observant-um.bsky.social)

Wat wil je later worden?

“Wat doe je liever? Bessenjam maken of de kledingkast ordenen?” Op de middelbare school kreeg ik in de vierde of vijfde een vragenlijst voorgelegd door de decaan – een hulpmiddel bij het kiezen van een vervolopleiding. Er kwamen dertig of veertig opties voorbij, in mijn herinnering allemaal van het kaliber jam versus kast, brugconstructie ontwerpen versus winterband vervangen, supermarktteam managen versus vogelnestjes bestuderen. Het was het allemaal niet.

Mijn oudste zoon bevindt zich momenteel in de uitzoekfase. En hoewel hij gelukkig al meer weet van het hoger onderwijs dan ik in de jaren negentig en zijn school redelijk werk maakt van het ‘vak’ beroepsoriëntatie, blijft hij uiteraard twijfelen. Een top drie is er godzijdank wel, maar een boeiende documentaire, bezoek aan een museum of dagje rechtbank kan daar zomaar verandering in brengen. Hij weet nog niet waar hij echt gelukkig van wordt en wat hij goed kan. Ik neem het ‘m niet kwalijk. Daar is zestien jaar levenservaring echt te weinig voor.

Het portret van de laatstejaars student in deze krant – masterstudent European Studies Marek Wittenberg – geeft een mooi inkijkje in hoe ‘hobbelig’ een pad kan verlopen. Journalistiek en rechten waren het niet voor hem, hij deed European Studies op het hbo, ging daarna werken en besloot toch nog naar de universiteit te gaan.

Ik klopte aan bij collega’s. Wat wilden zij vroeger worden? “Schrijver of nieuwslezers”, “scenarioschrijver, maar lang daarvoor motoragent”, “geen idee” (het vaakst gegeven antwoord).

En zouden ze met de kennis van nu een andere opleiding hebben gekozen? “Ja!” Het drietal dat journalistiek heeft gestudeerd, zou, achteraf, voor een andere of bredere bachelor zijn gegaan. Denk aan geschiedenis, psychologie of een University College. Schrijven leer je later wel, klinkt het. Enige uitzondering is de sterrenkundige in ons midden – die zou zich zo weer inschrijven in Leiden.

Ik twijfel. Cultuur- en wetenschapsstudies heeft me veel gebracht, maar geneeskunde lijkt me ook wel wat (alleen nog iets vinden op de flauwtjes bij het zien van bloed), psychologie of de Rockacademie waar je professioneel kan dansen en zingen. Bij die laatste heb ik een fantastisch beeld. De werkelijkheid is natuurlijk minder fraai. Doet me denken aan collega Cleo Freriks die zei ooit archeologie te hebben overwogen, maar al snel besepte: “De zoveelste ijzeren speerpunt uit de grond scheppen in Nederland? Kou, regen en storm trotseren? Mij niet gezien.”

Wendy Degens

De hoofdredacteur geeft een kijkje achter de schermen van de redactie

Het einde van Zwarte Piet

Foto: Philip Driessen

50 jaar universiteit.
Terug in de teit

2010

Geroffel op de kantoordeur, een hoop kabaal en rondvliegend strooigoed. Verschrikte medewerkers krijgen vrijwel meteen te horen dat ze niets te vrezen hebben. Ze zijn immers het afgelopen jaar braaf geweest en daarom komt een groep Zwarte Pieten, meestal vergezeld door Gerard Mols, rector van 2003 tot 2012, (nooit verkleed als Sinterklaas), hen begin december een cadeautje brengen. Het ene jaar een USB-stick met UM-opdruk, dan een sudokuboeke of chocoladeletters en in 2004 een blauwe (de huiskleur van de universiteit) paraplu met als opdruk: *Maastricht weer de beste*. Verwijzend naar de zoveelste ereplaats in de *Keuzegids*. Huisdichter (en hoogleraar algemene en Nederlandse letterkunde) Wiel Kusters dicht in de bijbehorende brief van het college van bestuur:

“De UM is wat confuus
Van alle lof die ze ontving
En geeft nou iedereen zo’n ding
Voor ... stel dat het straks eens slechter ging.
Want juist wanneer het klachten regent,
Ben je met zo’n plu gezegend.”

Het zijn de jaren nul van de 21ste eeuw. Zwarte Piet is aan de UM nog geen onderwerp van discussie. Integendeel: het groepje zwart geschminkte medewerkers gehuld in een pietenpak krijgt ieder jaar dat *Observant* er verslag van doet een warm onthaal in de universiteitsgebouwen. Er is een hoop ongecompliceerde lol en altijd bedreigd met een enkelte Spanje voor de onverlaat die niet braaf is geweest.

In 2010 verdwijnt de traditie omdat het secretariaat van het college van bestuur het niet meer rond krijgt, schrijft *Observant*. Vanaf die tijd wordt de sfeer in Nederland rondom de knechten van Sinterklaas grimmiger. De actiegroep Kick Out Zwarte Piet keert zich in 2014 tegen het stereotyperende en racistische karakter van Zwarte Piet, terwijl voorstanders juist benadrukken dat het om een kindvriendelijk folkloristisch en onschuldig figuur gaat.

Het debat polariseert in het land, maar in Maastricht blijft het nog een hele tijd redelijk stil. Tot begin 2020 *Maastricht Students Against Zwarte Piet* een petitie aanbiedt aan het college van bestuur. Toenmalig rector Rianne Letschert wil op dat moment niet meer beloven dan dat de UM in Sinterklaastijd vooral de internationale studenten zal waarschuwen dat ze in de stad op Zwarte Pieten kunnen stuiten. Verder

In de jaren nul van de 21ste eeuw is Zwarte Piet aan de UM nog geen onderwerp van discussie

maakte ze duidelijk dat de Pieten niet meer in de gebouwen van de universiteit zullen verschijnen. Maar een paar maanden later, om precies te zijn op 10 juni 2020, komt het college met een verklaring die aan duidelijkheid niets te wensen overlaat: Zwarte Piet is racistisch. Zo’n figuur past niet binnen het diverse en inclusieve karakter van de UM. Exit Piet.

Riki Janssen

Dit is een serie over 50 jaar UM. Op 11 september 1975 gaf de Tweede Kamer unaniem het officiële startsein voor de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht. We duiken in onze eigen archieven: welke opzienbarende, grappige, belangrijke of wonderlijke nieuwsjes komen we tegen?

nieuws

Maastricht schaft cum laudes voor proefschriften niet af “Keurmerk voor excellent onderzoek behouden”

De Universiteit Twente kent niet langer cum laudes toe bij promoties, werd onlangs bekend: de criteria zijn niet altijd helder en uit onderzoek blijkt dat mannen worden voorgetrokken boven vrouwen. De Universiteit Maastricht houdt echter voorlopig vast aan het ‘met lof’ promoveren.

“We willen een keurmerk voor excellent onderzoek behouden”, zegt senior beleidsadviseur onderzoek Serge Mordang desgevraagd. “We” is hier het college van decanen, dat het nieuws uit Twente volgens Mordang onlangs besprak. Jaarlijks krijgt zo’n 5 procent van de promovendi aan de UM een *cum laude*. Dat is conform een landelijke richtlijn die in het Maastrichtse promotiereglement is vastgelegd. De onderscheiding is bestemd voor proefschriften waarvan de beoordelingscommissie en de promotor vinden dat die tot de beste onderzoeken in een vakgebied behoren. Daar-

bij wordt onder meer gekeken naar wat het proefschrift aan het onderzoeksveld bijdraagt, wat de impact ervan is en of de aanpak creatief is. Als ook de verdediging goed genoeg is en twee onafhankelijke experts en de promotiecommissie het daarover eens zijn, dan kan die laatste besluiten de *cum laude* uit te delen.

In het afgelopen kalenderjaar gebeurde dat in Maastricht zeven keer, in de jaren daarvoor “wat meer”, zegt Mordang. Meer kan hij daarover niet kwijt, zegt hij, ook over de man-vrouwverhouding niet. Die cijfers, klinkt het, worden momenteel op een rij gezet en gaan dan eerst naar het decanenoverleg. De vraag naar een eventuele *gender bias* bij de beoordeling van proefschriften is “nog niet in detail besproken”. Mocht uit de cijfers blijken dat mannen oneigenlijk bevoordeeld worden, “dan komt de discussie natuurlijk op gang”.

In 2023 leek de verhouding in ieder geval niet heel scheef. In Maastricht werd het predicaat in

de vijf jaar ervoor 63 keer toegekend, meldde *Observant* destijds; 34 keer aan mannen en 29 keer aan vrouwen. Daarbij moet wel worden aangetekend, zegt Mordang nu, “dat we hier over het algemeen meer vrouwelijke dan mannelijke promovendi hebben”. Elders lag de verhouding anders, bleek indertijd uit een onderzoek van UvA-socioloog Thijs Bol: mannen kregen bijna twee keer zo vaak een *cum laude* voor hun proefschrift als vrouwen. Gevraagd naar de objectiviteit (of het gebrek daaraan) van de criteria – het andere kritiekpunt – wijst Mordang erop dat zaken als creativiteit en innovatie moeilijk in cijfers te vatten zijn. In feite vindt er *peer review* plaats. “Je kwaliteitsbewaking is dat zoveel mogelijk onafhankelijke experts zeggen: ‘Dit is een *cum laude* waard.’ Dat is niet raar, want zo worden wetenschappelijke artikelen ook beoordeeld.”

Peter Doorackers

column

Harde en zachte pepernoten

“

We leven in een tijd waarin alles continu sneller lijkt te gaan. Er zitten steeds te weinig uren in onze werkweek en met een keer knippen zijn we alweer een maand verder. Komeet 3I/Atlas vliegt ons voorbij met bijna 250.000 kilometer per uur en soms voelt het alsof we met vergelijkbare snelheid door 2025 denderen. Toch is het ook alsof we met z’n allen op de A2 staan: juist doordat iedereen haast heeft, ontstaat er file. We vertragen niet vrijwillig, maar worden tot stilstand gedwongen. Pas dan, met de voet onverwacht op de rem, realiseren we ons hoe weinig we nog écht tijd nemen.

Het thema vergankelijkheid houdt me de laatste tijd bezig. Wat blijft er over als we de snelheid even wegfilteren? Waar hechten we waarde aan wanneer de ruis wegvalt? Het antwoord is verrassend eenvoudig: aandacht, nabijheid, rust, verbondenheid. Dingen die je niet kunt afvinken of in efficiëntie kunt opschalen, maar die je moet voelen.

Het is daar waar het wringt met de verharding die we in de wereld zien. Hoe harder de toon om ons heen, hoe groter de behoefte aan zachtheid wordt. We gaan op zoek naar wat mildheid, voor elkaar en voor onszelf. Misschien is daarom de decembermaand zo’n vreemde mengeling van sentiment en realiteit. De wereld buiten lijkt op te stomen in de hoogste versnelling, maar binnen zoeken we naar momenten van warmte. We maken de kachel aan en hangen slingers van lampjes op.

Bijna is het zover en strooit Sinterklaas weer door het land — en ongetwijfeld zullen er zowel harde als zachte pepernoten vallen. Een symbolische *reminder* dat het leven ons beide toewerpt: het knap- perige en het zachte, het harde en het milde. Het is aan ons om te bepalen welke pepernoten we oprapen.

De afgelopen tijd merk ik hoe vaak ik even stilval bij de vraag waar ik naar verlang. Het antwoord zit zelden in een volle agenda of een perfect resultaat, maar vaker in iets zachts: een rustig gesprek, een ongedwongen avond, een moment dat nergens naartoe hoeft. Zo’n stukje vertragen voelt als een cadeau.

Misschien is dát wel een huidige vorm van luxe: dat er af en toe ruimte is om wat zachter door deze harde wereld te bewegen.

”

Dalena van Heugten,
universitair docent klinische psychologie

Geen reorganisatie, geen ontslagen

Het bureau van de universiteit gaat op de schop

De verschillende afdelingen van het bureau van de universiteit, MUO, zijn nu nog vaak eilandjes. De een weet vaak niet waar de ander mee bezig is omdat ze inhoudelijk en qua omvang heel divers zijn. Bovendien werken ze niet structureel samen. Dat moet veranderen en daarom wordt de organisatiestructuur aangepast. Uiteindelijk doel: de bestuurders beter ondersteunen en adviseren.

Het is geen reorganisatie, benadrukt universiteitssecretaris Nieke Guillory, er vallen geen ontslagen. Wel gaat men schuiven met afdelingen en soms ook met medewerkers, komen er nieuwe afdelingen bij, en vertrekt People & Development, het vroegere HR. MUO nieuwe stijl gaat over “strategie, beleid, advisering en bestuurlijke ondersteuning. Wij zitten nauwelijks in de uitvoering.”

De club die MUO verlaat, wordt een zogenoemd ‘expertisecentrum’. Ook de huidige servicecentra - denk aan het studentenservicecentrum, de universiteitsbibliotheek of de facilitaire dienst - gaan vanaf begin volgend jaar een expertisecentrum heten. “Dat past bij de taken van deze eenheden, zowel kennis en expertise delen als faciliteren. De huidige naam legt alleen de nadruk op het laatste, terwijl ze op basis van hun expertise ook veel beleids- en adviestaken hebben.”

Het *sustainability office* en het *international office* zijn nieuwe loten aan de stam, net als een team dat het risico- en veiligheidsmanagement in de portefeuille heeft. “Het is nu te versnipperd, we zijn vanuit veel disciplines, denk aan financiën, sociale veiligheid, informatiemanagement, ermee bezig. We moeten meer in samenhang de risico’s in kaart brengen, onderzoeken hoe het ene risico effect heeft op het andere, welke maatregelen we moeten nemen.”

Guillory is niet over een nacht ijs gegaan. Ze legde haar oor te luisteren bij onder andere het college van bestuur, de directeuren en MUO-directie (“Wat gaat goed, wat gaat niet goed, wat hebben we nodig?”), schoof aan bij de dienstraad en maakte een analyse van de stand van zaken bij de andere universiteiten. Ook voerde ze gesprekken met de ongeveer

driehonderd medewerkers van MUO. Die vertelden onder andere dat het bestuursgebouw aan de Minderbroedersberg waar MUO zetelt, uit zijn voegen barst en tegelijkertijd “veel muren en dichte deuren” heeft wat samenwerking niet bevordert. “Medewerkers zien vaak niet of iemand aanwezig is, of ze binnen kunnen lopen. Een klein team kijkt nu samen met een extern bureau hoe we

het gebouw beter kunnen inrichten. We zitten nog in de ‘visie-fase’, maar mogelijk gaan we deels verbouwen.”

In februari 2026 moet de verandering van MUO rond zijn. Vanaf dat moment wijzigt de naam in Algemene Bestuurlijke Zaken (ABZ).

Riki Janssen

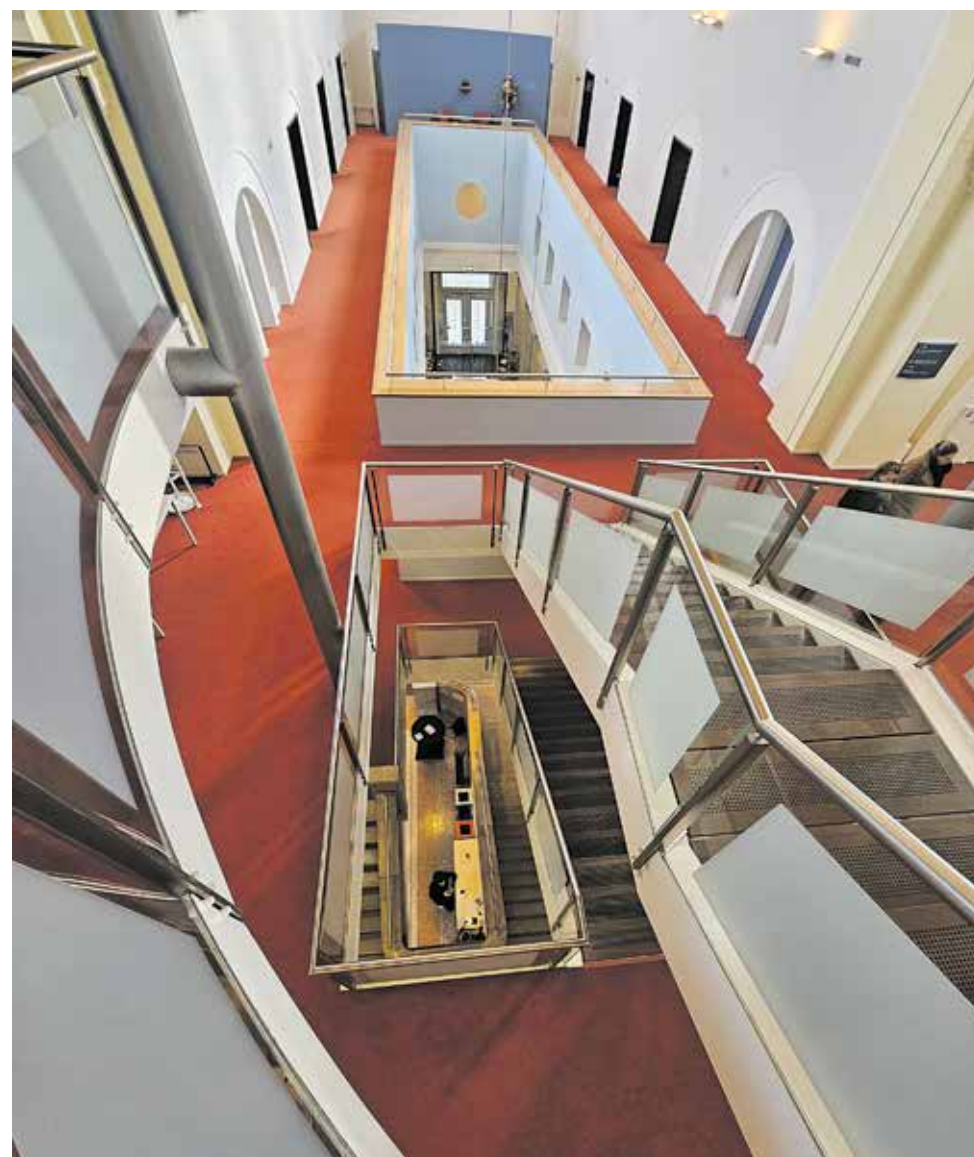

Foto: Observant

serie zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Ben Dew
(Luxemburg-stad,
Luxemburg, 2003)

\ Tweedejaars bachelor
European Studies,
vicevoorzitter Latino
Society Maastricht

\ Burgerlijke staat:
relatie van vijf jaar

\ Woont in: Maastricht

Foto: Joey Roberts

“ Dat jaar in Argentinië maakte een einde aan de droom om professioneel polo te spelen ”

Als kind was ik... nogal serieus. Ik wilde altijd bij de volwassenen aan tafel zitten, was heel alert en voelde een grote verantwoordelijkheid voor van alles. Volgens mijn ouders was ik als baby al zo, ik speelde bijna nooit met speelgoed. Het grappige is dat mijn twee jaar jongere broer juist heel relaxt is, graag lol trapt. En dat ging goed samen. Als ik weer eens veilig thuis wilde zitten, dan trok hij mij vaak naar buiten om iets leuks te gaan doen. Dat haalde mij uit mijn comfortzone. We zijn altijd heel goede vrienden geweest, hadden nooit ruzie, zelfs onze ouders vonden dat vreemd. Ik zie hem nu minder omdat hij in Barcelona studeert, ik mis hem. Maar gelukkig bellen we vaak en we halen ook alles uit de momenten waarop we elkaar weer zien.

Ik voel me Brits. Niet echt, ook al komen mijn ouders uit het Verenigd Koninkrijk en heb ik een overduidelijk Engels accent. Maar als ik op bezoek ben bij familie daar, dan voelt dat altijd als vakantie, niet als thuis. Ik zou er nooit willen wonen, zeker niet sinds de Brexit. Ik voel me eerder Luxemburgs, aangezien ik daar ben geboren en getogen – mijn ouders hebben elkaar daar ontmoet en zijn er altijd blijven wonen. Het is een heel internationale plek, meer dan de helft van de inwoners komt van buiten. Veel mensen vertrekken uiteindelijk ook weer. Ik ben zelf ook opgegroeid met het idee dat ik later in een ander land wilde gaan wonen.

Het was altijd mijn grote droom om... professioneel polospeler te worden. Ik speel het al sinds mijn

achtste. Een vriend van mijn vader nam me mee naar de toen enige poloclub in Luxemburg. Er waren slechts acht spelers in het hele land. Ik was altijd vrij slecht in sport, maar dit ging me direct goed af. Ik hield van de snelheid van de paarden, raakte verslaafd aan het spel. Na mijn middelbare school ben ik als semiprof naar Argentinië vertrokken, hét pololand bij uitstek. Ik had een vijfjarige deal met een sponsor – je hebt meerdere paarden nodig, dat is erg duur – en ging tegelijkertijd studeren. Maar dat werkte niet. Polo vereist veel tijd en discipline, je bent 10 tot 12 uur per dag bezig met trainen, je paarden verzorgen, de stal schoonmaken. Ik raakte al vrij snel achter op mijn studiegenoten. Na een jaar ben ik gestopt. Het maakte een einde aan mijn profdroom, maar wel op een goede manier. Een wedstrijd móeten winnen voelt toch heel anders dan *willen* winnen. Ik speel het nu alleen nog maar als ik mijn ouders bezoek, maar ik hoop het later weer meer op te pakken – als hobby.

Favoriete band? Arctic Monkeys. Ze komen uit de regio in Engeland waar mijn moeder is opgegroeid. Het accent, het woordgebruik: zo herkenbaar. En ik hou van rock, dat is me met de paplepel ingegoten. Onze ouders namens ons vaak mee naar rockconcerten. En er stond altijd muziek aan: thuis, in de auto, zelfs tijdens het wandelen deelden we oordopjes. Dat heb ik overgenomen, ik luister nog steeds de hele dag naar muziek.

Ik omring me graag met Latino's. Op de Luxemburgse poloclub, waar ik hele dagen doorbracht, liepen bijna

alleen maar Argentijnen rond. Ik begon zelf ook Spaans te spreken, dat is mijn tweede taal geworden. Ik ging me zelfs een beetje Argentijns voelen. Daarom ben ik in Maastricht ook bij de vereniging gegaan voor Latijns-Amerikaanse studenten, de Latino Society, voorheen Mi Casa Tu Casa. Ik vind het leuk om meer Latino's te leren kennen en mijn Spaans te verbeteren. Toen ik aangaf een bestuursjaar te willen doen, keken ze mij wel even raar aan: 'Maar je bent toch Brits?' Maar ik vind het juist belangrijk dat mensen kennismaken met andere culturen. Maastricht is heel internationaal, maar je ziet toch dat studenten vaak in een bubbel van landgenoten kruipen. Daarom organiseren we ook *events* in het Engels, iedereen is hier welkom.

Stad of natuur? Ik ben wel een stadsmens. Toen ik vertrok uit Argentinië, wist ik meteen dat ik naar Maastricht wilde. Mijn vriendin, die ik al vanaf de middelbare school ken, studeerde hier al en ik had haar een paar keer bezocht. Het voelt hier zo uniek. Heel relaxt, veilig, open, internationaal. Niet te veel afleidingen, maar wel genoeg te doen. Ik vind het alleen wat te vlak hier – en ja, Nederlanders kijken raar op als ik dat zeg. Maar ik hou van *hiken* op steile paden. Daarvoor gaan we nu regelmatig naar de Ardennen. Dat zie ik als een pauze van het stadsleven.

Beste eigenschap van mijn partner. Mijn vriendin is heel erg zorgzaam en betrokken, dat waardeer ik enorm. Als je iets met haar deelt, neemt ze dat volledig serieus, ze zal niet zeggen 'je stelt je aan'. Ze is ook heel gepassioneerd in alles wat ze doet. Zo ben ik zelf ook. Ja, dat botst weleens. Maar daardoor begrijpen we ook goed van elkaar hoe we denken en waarom we bepaalde dingen doen.

Over tien jaar... wonen we hopelijk in Argentinië. Dat is mijn grote droom, en mijn vriendin ziet dat gelukkig ook zitten. Misschien werk ik dan wel voor de EU, op het gebied van internationale betrekkingen met Zuid-Amerika. Ik hou veel van beide continenten, zo kan ik ze alle twee met mijn ideeën vooruithelpen. Of dat goed gaat verdienen, maakt mij vrij weinig uit. Het belangrijkste is dat je gelukkig bent. Dat lijken ze in Zuid-Amerika veel beter te snappen dan hier.

Dennis Vaendel

Hier verschijnt wekelijks een portret van een student of medewerker

Onderzoekers en Maastrichtenaren ontmoeten elkaar tijdens 'Frietpraat'

Begrip kweken in de 'neutrale' frituur

Met een frietje mayo en een glas cola voor de neus praten over gezondheid. Dat klinkt wellicht wat tegenstrijdig, maar het is precies wat zo'n 25 UM-onderzoekers, zorgverleners en Maastrichtenaren afgelopen week deden in de wijk Heugem. Het doel: wederzijds begrip kweken.

"Volgens mij ruik ik ze al!" Een gesprek over digitale zorg wordt even onderbroken wanneer de geur van frituurvet zich door De Oude Harmoniezaal in Heugem verspreidt. De deur richting de 'snacktaria' St. Michel, gevestigd aan de voorkant van het pand, is geopend en niet veel later verschijnen de eerste dienbladen met friet en snacks.

De sfeer is luchtig, al zijn de gespreksonderwerpen dat niet. In het afgelopen uur kwamen de nodige zorgen aan bod. Van online ziekenhuisafspraken maken, videobellen met verpleegkundigen tot slimme apparaten en sensoren die taken van de huisarts of thuiszorg overnemen: vrijwel alle aanwezigen zijn weleens in aanraking gekomen met digitale zorg. En lang niet iedereen is er gerust op. Is er straks helemaal geen menselijk contact meer? Wat doen kunstmatige intelligentie (AI) en *big tech* met onze medische gegevens? En dan zijn er nog de praktische problemen, merkt een oudere deelnemer op. "Ik vind het al eng om een QR-code te scannen, bang dat ik dan iets verkeerd doe."

Praten over zorgen en angsten, daar draait het om vanavond, vertelt Rowan Smeets, onderzoeker bij de Academische Werkplaats Duurzame Zorg van de Universiteit Maastricht. Ze leidt het project 'Ik snap je zorg' – een samenwerking tussen de UM, Burgerkracht Limburg en communicatiebureau Zuiderlicht – dat vorig jaar van start ging met een subsidie van onderzoeksfinancier NWO. "Het doel is om wetenschap en samenleving meer met elkaar in contact te brengen en te verbinden." Het thema 'zorg' is daar bij uitstek voor geschikt, stelt Smeets.

"Dat is iets waar iedereen vroeg of laat mee te maken krijgt. En er zijn nu eenmaal best veel mensen die alleen in aanraking komen met wetenschap als het hun dagelijks leven concreet raakt. Maar ze zijn niet zo geïnteresseerd in wat er allemaal achter dat praktische deel schuilt, ze denken dat het te ingewikkeld is of zien de universiteit als een ivoren toren." Juist die mensen wil men bereiken. En dat lukt niet door een bijeenkomst te organiseren in een universiteitsgebouw of ziekenhuis, zegt Smeets. "Dan moet je in de wijk zelf zijn." In de frituur, welteverstaan. Dat is een 'neutrale' plek, waar zowel de hoogleraar als de vuilnisman regelmatig te vinden zijn. "En met het verdwijnen van kroegen, kerken en buurthuizen is het in veel wijken ook een van de weinige plekken waar mensen elkaar nog echt tegenkomen. Natuurlijk, het eten is er grotendeels ongezond. Maar gezondheid draait niet alleen om wat je eet, maar ook om sociale contacten en verbondenheid."

'Frietpraat' is het resultaat. Vanavond is de tweede van vier edities. "Altijd met een redelijk kleine groep, zodat iedereen aan het woord komt. Het werkt twee kanten op: het is voor onderzoekers en zorgverleners ook heel nuttig om te begrijpen waar burgers tegenaan lopen." AI is het best spannend hoe dat uitpakt, zegt Smeets. "De zorg

staat enorm onder druk, het is een emotioneel onderwerp. Tijdens onze eerste editie in Kerkrade, eerder dit jaar, begon een burger heel fel. Ik dacht toen 'Waar gaat dit heen?' Maar je zag daarna dat de aanpak werkte, er ontstond wederzijds begrip." Dat lijkt vanavond ook het geval. Zo is men het er vrij snel over eens dat 'slimme' apparaten, zoals horloges die je hartslag of slaapkwaliteit meten, niet altijd een toegevoegde waarde

hebben. "Je kunt ook te veel weten", stelt een buurtbewoner. "Mijn vrouw wordt soms wakker met het gevoel dat ze goed geslapen heeft, maar die horloge staat in het rood. En dan gaat ze zich daar toch druk over maken." Een onderzoeker valt hem bij. "Een bekende uitspraak is: als je de temperatuur niet opmeet, heb je ook geen koorts. Het gaat erom hoe je je voelt. Er bestaan ook luiers die in elke plas eiwitten meten. Die kennis is echt niet nodig, behalve misschien als je ernstige nierproblemen hebt. Dat moeten we vanuit de zorg ook meer durven benadrukken."

Meer discussie is er over de angst voor het verdwijnen van menselijk contact. Je medicijnen uit een soort "febomuur" moeten halen, of een digitale weegschaal of bloeddrukmeter die metingen automatisch doorstuurt naar de huisarts waardoor een afspraak overbodig is. "Maar een computer kan niet aan mijn gezicht zien dat ik me verdrietig voel", klinkt het. En: "Sommigen hebben behoefte aan écht contact, even een praatje om het hart te luchten."

Dat is de paradox, stelt een onderzoeker: "We willen die technologie juist inzetten om méér tijd over te houden voor persoonlijk contact. Dat is echt nodig: het gebrek aan personeel is nu al een enorm probleem, en over veertig jaar moet één op de drie Nederlanders in de zorg werken." Zorgvuldigheid blijft daarbij van belang, verzekert een ander. "We zetten zeker niet zomaar overal AI in, we doen dat weloverwogen en alleen waar het past."

"Veel mensen komen alleen in aanraking met wetenschap als het hun dagelijks leven concreet raakt"

Nog meer verbinding

Burgers en wetenschappers met elkaar in contact laten komen is ook het doel van het Citizen Science Matchmaking Event, dat de UM op maandag 15 december organiseert in het Theater aan het Vrijthof. Volgens de organisatoren is het een combinatie van "een wetenschapsbeurs en speeddating, bedoeld om onderzoeksprojecten te koppelen aan burger-vrijwilligers". De onderwerpen variëren van financiële geletterdheid tot AI en Maastrichtse geschiedenis. Registreren kan via de UM-site.

Dennis Vaendel

De onderzoekers en burgers samen in Heugem aan de friet Foto: Joey Roberts

serie het laatste jaar

“IK WAS EEN BEETJE KLAAR MET DE RANDSTAD”

Foto: Ellen Oosterhof

Nog even bikkelen en dan mogen de boeken de kast in en kan het diploma aan de muur. *Observant* volgt enkele studenten tijdens het laatste jaar van hun studie. Wat zijn hun toekomstplannen? En wegen de laatste loodjes het zwaarst? Deze keer masterstudent European Studies Marek Wittenberg.

“W eet je het zeker?” Die vraag kreeg de 25-jarige Marek Wittenberg uit Dordrecht meer dan eens toen hij aankondigde zijn baan bij DutchCulture, een organisatie die internationale culturele uitwisseling stimuleert, op te zeggen om een master te gaan doen. Veel van zijn vrienden waren juist blij dat ze de collegebanken achter zich hadden gelaten. “Maar ik had hier heel veel zin in.” Het is niet de eerste studie waar hij aan begint. Vers van de havo kiest hij voor hbo-rechten. “Ik viel eens in een gesprek van vrienden die het hadden over rechtenstudenten – ze wisten nog niet dat ik ook rechten ging studeren. Typisch van die mensen die niet weten wat ze willen, zeiden ze. Ik dacht: ‘Dat ben ik ook.’” Na een paar maanden stopt hij ermee. “Ik vond weinig aansluiting met de groep. Ik was pas 16, de jongste na mij 23. En ik vond dat we het uiteindelijk te veel over kleine problemen hadden, dingen waarvan ik dacht: ‘Die kun je ook zonder rechter oplossen.’”

ERDOORHEEN VLIEGEN

Zijn volgende optie: journalistiek in Tilburg. “Mijn vader, broer en zus zijn alle drie journalisten.” Maar de opleiding sluit niet goed aan bij zijn interesses. “Ik wist al dat ik de schrijvende journalistiek in zou willen, hier moesten we ook radio en tv doen. En het ging me te weinig over de inhoud en te veel over hoe je mensen op je artikel kunt laten klikken.”

Drie keer is scheepsrecht. Na een tussenjaar besluit hij een hbo-bachelor European Studies in Den Haag te doen. “Mijn eerste jaar was tijdens corona en dat werkte goed voor mij. Ik ben snel afgeleid, nu was er niets anders te doen en ik vloog door het materiaal heen. Inhoudelijk vond ik de studie sterk, zeker de eerste twee jaar, en de mensen waren leuk. Ik was bij lange na niet de oudste, veel studiegenoten hadden al een opleiding gedaan of gewerkt.”

STEUN VOOR OEKRAÏNE

In het derde jaar gaat hij op uitwisseling naar Litouwen. “Ik wilde naar een land waar ik niet op vakantie zou gaan.” Hij vindt het er fantastisch. “Ik werd telkens verrast, door de mensen, de gebruiken, hoe koud het was – vlak voordat ik wegging was het -28 graden Celsius, al voelt het in Nederland soms kouder – en hoe weinig zon je er krijgt.”

Wat hem het meest is bijgebleven is de enorme steun die Oekraïne er geniet en hoe gehaat Rusland er is. “Daar kwam het gesprek altijd op,

zelfs als het er in eerste instantie helemaal niet over ging. Aan een van de gebouwen hing een enorm spandoek met daarop ‘*Putin, The Hague is waiting for you*’, dat was er opgehangen door de regering. De eindbestemming van iedere bus stond altijd aangegeven als ‘Oekraïne’, alleen door naar het nummer te kijken kon je weten welke lijn het daadwerkelijk was.”

VERDIEPING

Weer thuis maakt hij zijn studie af en vindt een baan in Amsterdam, maar het blijft toch een beetje knagen. “Omdat mijn bachelor zo breed was, begon ik me af te vragen wat ik nu eigenlijk echt kan. Het liefste had ik een master met een focus op Europese cultuur gedaan, dat vind ik een onderbelicht onderwerp als het over de Europese Unie gaat, maar zo’n opleiding bestaat in Nederland niet. Dus werd het European Studies in Maastricht, dat meer op politicologie is gericht.”

Dat betekende ook verhuizen van Rotterdam naar een nieuwe stad. “Dat trok me juist aan. Ik was een beetje klaar met de Randstad. Ik had er zin in om sociaal te zijn op een manier die daar niet hoefde, omdat ik er al genoeg mensen ken. En ik wist dat dit mijn kans was om nog één keer het spontane van studentenvriendschappen mee te maken. Gisteren vroeg iemand of ik een kwartier later voetbal wilde komen kijken, zoiets lukt niet meer als je allemaal werkt.”

DEMONSTRATIES

Ook heeft hij veel zin in het schrijven van zijn scriptie. “Bij mijn bachelor stelde ik dat zo lang mogelijk uit, maar nu wil ik graag beginnen. Ik wil het hebben over hoe het democratische recht om te demonstreren in Duitsland de afgelopen jaren steeds verder is uitgehold. Ik kwam op het idee toen ik van de zomer bij een pro-Palestijnse demonstratie in Berlijn was. Er waren iets van 250 demonstranten en vierhonderd man politie. Ik hoorde dat de betogers zich aan allerlei regels moesten houden en ben er verder ingedoken. Er bestaat een hele waslijst aan verboden, je mag bijvoorbeeld niet trommelen, want dat maakt lawaai. Terwijl je met een protest natuurlijk net de aandacht wilt trekken.”

Cleo Freriks

In deze onregelmatige serie volgt *Observant* enkele studenten tijdens het laatste jaar van hun studie; we interviewen hen komend academisch jaar op drie verschillende momenten

Waarom een University College Venlo met maar tachtig studenten belangrijk wordt gevonden

“EEN RADERTJE IN HET GROTE GEHEEL”

Voorloper jaren prijkte het University College Venlo (UCV) steeds opnieuw in het lijstje van topopleidingen in de *Keuzegids*. Studenten zijn vol lof over de inhoud, docenten, toetsing en sfeer. Dit jaar doet Venlo het nog steeds goed, maar horen ze niet meer bij de toppers. Financieel is het een andere kwestie, want de kosten van de opleiding zijn hoger dan de opbrengsten. Er lopen op dit moment in totaal tachtig studenten rond. Dus dringt zich de vraag op waarom de faculteit Science and Engineering (FSE) een verlieslijdende studie in de lucht houdt.

KLEINSCHALIG

Geen haar op het hoofd van zowel decaan Thomas Cleij als directeur Bakir Bulić die eraan denkt om binnenkort de deuren van het UCV te sluiten. Nee, ook niet na tegenvallende instroomcijfers. Achttien studenten is een “ondergrens”, zegt Cleij, maar het UCV moet niet worden gezien als “*stand alone*”, het is volgens hem “een belangrijk radertje in het grote geheel”.

In 2015 ging het UCV van start, met dezelfde signatuur als de grote zus, het University College Maastricht (UCM): Engelstalig, kleinschalig en veel keuzevrijheid om een eigen programma samen te stellen. Het verschil zit ’m vooral in de thematiek van het Venlose *liberal arts*-curriculum: voeding en gezondheid.

Het University College Venlo bestaat tien jaar. Een mijlpaal voor de tot nu toe enige bacheloropleiding in het noorden van de provincie. Maar het studentenaantal keldert drastisch: nog geen twintig eerstejaars meldden zich afgelopen september. Is de studie wel levensvatbaar? “We moeten het UCV niet geïsoleerd bekijken. Het gaat om de som der delen, het is voor de universiteit heel belangrijk om in dat gebied aanwezig te zijn.”

Terwijl het UCM en het Maastricht Science Programme (een derde tak binnen de Collegestam) doorgaans meer dan tweehonderd eerstejaars trekken, moet Venlo het met véél minder doen. Afgelopen september was een dieptepunt met een instroom van achttien studenten, de jaren daarvoor bleef het aantal steken onder de dertig, soms veertig. In 2021 telde het UCV de grootste studentenpopulatie ooit: 147 studenten in totaal.

Cleij: “Er is de eerste jaren flink geworven en eerlijk gezegd was het op een gegeven moment voldoende. We haalden geen honderden studenten, maar wel een enthousiaste groep, een

mooie *community*, vooral van *internationals*, die vaak doorstroonden naar de twee UM-masters in Venlo (die zitten er al sinds 2009, zie kader pagina 8).” Het politieke klimaat heeft er de afgelopen paar jaar voor gezorgd dat universiteiten terughoudend waren met de werving van buitenlandse studenten. En dat betekende dus ook, schetst Cleij, dat men voor een opleiding als het UCV minder geïnteresseerden kon bereiken.

DUURZAME LANDBOUW

Dat we daar aan de slag gingen, zegt Bulić, was belangrijk voor de UM. “Het is een regio die

veel te bieden heeft op het gebied van duurzame landbouw en voedselinnovatie.” Er zijn miljoenen geïnvesteerd in gebouwen, labs en onderzoeksgroepen (zie kader pagina 8) door zowel de universiteit, de gemeente Venlo als de provincie.

Hoewel het altijd al de wens was van Cleij en Bulić om naast het UCV meer opleidingen in Venlo te beginnen, bleek het geen gemakkelijke klus. De bachelor Sustainable Bioscience en master Crop Biotechnology and Engineering, die in september 2026 van start gaan, hadden

Lees verder op pagina 8

Illustratie: Freepik/Simone Golob

achtergrond

“OVER EEN PAAR JAAR TREKT VENLO MEER DAN 1000 STUDENTEN”

Vervolg van pagina 7

ze liever twee jaar eerder gehad. Maar de zogeheten Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (die de minister van Onderwijs adviseert) was er in het voortraject van overtuigd dat de opleidingen niet zouden voorzien in een arbeidsmarktbehoefte én dat de master te veel overlapt met een studie aan Wageningen University. De Wageningse bestuurders brachten hun bezwaren in bij de commissie, maar uiteindelijk zonder succes.

MET DE BUS

De komst van Sustainable Bioscience en Crop Biotechnology and Engineering, noemt Cleij “een grote ontwikkeling”. Hij is ervan overtuigd dat Venlo over een paar jaar meer dan duizend studenten trekt. Een groot deel zal op de Brightlands campus gaan wonen, waar binnenkort een start wordt gemaakt met studentenhuising. Wel zijn er nog steeds logistieke uitdagingen. Het busvervoer tussen campus en binnenstad is beperkt; de bus rijdt slechts één keer per uur. Dat zien de FSE-bestuurders graag veranderen. De nieuwe studenten Sustainable Bioscience die straks rondlopen op de campus, zullen zo nu en dan ook in het UCV in het centrum van Venlo worden verwacht voor onderwijs. De UCV-studenten kunnen op hun beurt naar Brightlands reizen om daar gebruik te maken van de labs.

BOUWEN

Over de meerwaarde van de Brightlands campussen buiten Maastricht (Sittard-Geleen, Heerlen, Venlo) twijfelen beiden geen moment. “Als we de verschillende gebieden in de provincie links hadden laten liggen, had het er voor de UM heel anders uitgezien, zeker gezien het politieke klimaat van de afgelopen tijd,” vermoedt Cleij. “Het zit in de geest van de FSE om te bouwen, te experimenteren.”

Toch brengt dat pionieren ook risico's met zich mee. Ze zijn afhankelijk van externe geldschieters, zoals de provincie en gemeentes. Daarbij duurt het lang voordat er ‘massa’ is (kijk naar het studentenaantal in Venlo) en dan is er nog het gebrek aan

Illustratie: Simone Golob

structurele universitaire ondersteuning. In Maastricht is er één schoonmaakploeg voor alle universiteitsgebouwen, één wifi-systeem, studentenpsychologen, beveiliging, receptiediensten, bibliotheeksupport, noem maar op. Op de campussen moet het allemaal ‘zelf’ worden geregeld. Voorzitter van het college van bestuur, Rianne Letschert, en vicevoorzitter Jan-Tjitte Meindersma maakten vorig jaar al in *Observant* duidelijk dat er niet gesneden wordt in de campussen. Letschert zei, in het interview over eventuele bezuinigingsmaatregelen aan de UM vanwege plannen van het toenmalige kabinet: “Onze lobby (in Den Haag) gaat over de UM als de ‘Europese universiteit van Nederland’, maar ook over de inbedding van deze universiteit in de regio.”

Wendy Degens

WAT GEBEURT ER IN VENLO?

Onderwijs

Studenten die aan de Universiteit Maastricht in Venlo willen studeren kunnen vanaf september 2026 kiezen uit:

- University College Venlo (FSE, bachelor)
- Sustainable Bioscience (FSE, start september 2026, bachelor)
- Global Supply Chain Management and Change (School of Business and Economics, master)
- Health Food Innovation Management (faculteit Health, Medicine and Life sciences, master)
- Crop Biotechnology and Engineering (FSE en Radboud Universiteit Nijmegen, start september 2026, master).

De nieuwe opleidingen zullen worden gegeven op de Brightlands campus Greenport Venlo.

Onderzoek

De campus is een mix van onderwijs, onderzoek en ondernemerschap. De UM heeft er een high tech kas-sencomplex waar wordt gewerkt aan duurzame groenteproductiesystemen en plantengenetica, het zogeheten Brightlands Future Farming Instituut. Verder is er een onderzoeksgroep System Earth Science en herbergt de campus het Food Claims Center Venlo op het gebied van voeding en levensmiddelenrecht. Inmiddels zijn er ook vergevorderde ideeën voor een roboticalab voor agritech (denk aan het automatiseren van kassen, autonome teelt toegespitst op de behoefte van de plant met behulp van sensoren).

PODCAST
OBSERVANT

HET AUDIOZUSJE VAN HET WEEKBLAD VAN DE UNIVERSITEIT MAASTRICHT, waarin we je bijpraten over wetenswaardigheden, bijzonderheden en nieuws over de universiteit en het studentenleven.

colofon

Redactie Wendy Degens (hoofdredacteur), Deborah Blekkenhorst, Peter Doorakkers, Cleo Freriks, Riki Janssen, Stefan Moens (financieel medewerker), Dennis Vaendel
Telefoon 043 3885390

E-mail observant@maastrichtuniversity.nl Website www.observantonline.nl

Aan dit nummer werkten mee Wammes Bos, Dalena van Heugten, Sally Wyatt
Ontwerp en illustraties Simone Golob
Vertalingen Maud Bovelander, Susanna MacDaniel Druk

Janssen/Pers Gennep Advertenties
Zie alle info onder het kopje ‘service’ op onze site.

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN- ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP
WWW.OBSERVANTONLINE.NL